

Medialukutaito lasten ja nuorten kansalaistaidoksi *Kannanotto peruskoulun tuntijakotyöryhmälle*

5.10.2009

Mediakasvatusseura yhteisöjäsenenä ja Viestinnän keskusliitto esittävät, että koulussa panostetaan medialukutaitojen kehittämiseen mediakasvatuksen avulla. Mediakasvatuksen lisääminen opetussuunnitelmaan ei edellytä omaa oppiainetta. Esityksenä sen sijaan on, että mediakasvatusta opetetaan yksi viikkotunti läpi koko peruskoulun integroiden siihen eri oppiaineita. Yläkoulussa aineenopettajilta edellytetään yhteistyötä mediakasvatuksen toteuttamiseksi.

Mediakasvatus lisää oppiaineiden välistä yhteistyötä ja rakentaa siltia yhteiskuntaan muun muassa yhteistyössä paikallisen median ja eri järjestöjen kanssa. Medialukutaitoa kehittävä kriittinen median sisältöihin, arvoihin ja esitystapoihin pureutuva mediakasvatus kehittää myös tieto- ja informaatioteknologian käyttöä eri oppiaineissa. Kun lähtökohta on medialukutaidossa ja sisällöt määräävät opetusta, tietotekniikkataidot kehittyvät samalla.

Medialukutaitoinen vaatii laadukasta sisältöä

Lasten ja nuorten elämä kietoutuu tiiviisti median käytön ympärille niin vapaa-aikana kuin koulussakin. Alle 20-vuotiaat lapset ja nuoret käyttävät noin kahdeksan tuntia mediaa päivässä, joista internetiä kaksi tuntia, televisiota vajaan kaksi tuntia, digitaalisia pelejä tunnin ja lopun osuuden vievät mp3-musiikkisoittimet, kännykkä, radio, sanoma- ja aikakauslehdet ja kirjat (Lähde: Lasten ja nuorten mediamaailma pähkinäkuoressa. Liikenne- ja viestintäministeriön julkaisu 2009).

Mediakasvatus tähtää osaltaan turvalliseen, kriittiseen ja valikoivaan median käyttöön. Medialukutaito on myös edellytys laadukkaiden mediapalvelujen tuottamiselle Suomessa. Mediapalvelujen käyttö ja kulutus ovat terveellä ja kestäväällä pohjalla vain, kun yleisöllä on riittävä medialukutaito ja -sivistys ja he osaavat vaatia laadukasta mediaa.

Tietotyö ja luovuus edellyttävät medialukutaitoa

Suomen koululaiset ovat kuuluneet PISA-tutkimuksissa lukutaidon kärkimaihin. Lukutaito on perusta, jolle oppiminen, työelämä ja suomalainen sivistys ja yhteiskunta rakentuvat. Tietoyhteiskunta edellyttää kuitenkin yhä laaja-alaisempaa lukutaitoa, jota korostavat myös työelämän muutokset. Tietotyöstä ja informaation hallinnasta on tullut tärkeä kilpailutekijä kansainvälisessä kilpailussa.

Myös luovuuden ja innovaatiokyvyn ylläpitäminen visuaalisessa ja medioituneessa kulttuurissa on tärkeää tulevaisuuden Suomessa. Tietotyö

ja luovuus edellyttävät nykypäivän media- ja informaatiolukutaitoja.

Aktiivinen kansalainen hallitsee medialukutaidon

Yhteiskunnan demokraattinen kehitys, yhteisöllisyyden vahvistaminen ja aktiivinen kansalaisuus edellyttävät medialukutaitoja. Esimerkiksi Youth media DNA -tutkimuksessa on havaittu, että sanomalehden lukijat ovat myös aktiivisempia äänestäjiä kuin sanomalehden lukematta jättäneet.

Medialukutaito on nykypäivän kansalaistaito, joka tulee taata kaikille. Euroopan yhteisöjen komissio antoi 20.8.2009 suosituksen, jossa jäsenmaita suositetaan sisällyttämään medialukutaito kouluopetukseen. Nykyisessä peruskoulun opetussuunnitelman perusteissa medialukutaito sisältyy aihekokonaisuuksiin nimellä media- ja viestintätaito. Aihekokonaisuuksia toteutetaan kouluissa kuitenkin eri tavoin ja alueelliset erot toteutuksen laadussa ja laajuudessa ovat suuria. Mediakasvatuksen lisääminen tuntikehykseen lisää alueellista tasa-arvoa ja kansalaisten tasavertaisuutta medialukutaitojen oppimisessa.

Reijo Kupiainen, Mediakasvatusseuran puheenjohtaja

Mediakasvatusseura ry on valtakunnallinen, kaksikielinen yhdistys, joka edistää mediakasvatuksen monitieteistä tutkimusta ja käytäntöjä Suomessa. Seuran tärkeitä tehtäviä on tiedottaa, järjestää tapahtumia, harjoittaa julkaisutoimintaa, toteuttaa tutkimus- ja kehittämishankkeita, tehdä aloitteita mediakasvatuksen edistämiseksi ja kehittää alan toimijoiden kansallisia ja kansainvälisiä yhteyksiä. Yhdistyksellä on n. 200 jäsentä ja 37 yhteisöjäsentä.

Tässä kannanotossa mukana seuraavat yhteisöjäsenet: Aikakausmedia, Curly ry, Haapaveden opisto, Ilmaisupäiväkoti Illusia, Koulukino, Kuvataideopettajat ry, Mannerheimin Lastensuojeluliitto, Sanomalehtien liitto, Oulun Elokvakeskus ry, SEKK ry, Suomen Kustannusyhdistys / Suomen Kirjasäätiö, Tuotos ry, Valtion elokuvatarkastamo, Valveen elokuvakoulu ja Viestintävirasto.

Viestinnän Keskusliitto on joukkoviestintäalan ja graafisen teollisuuden kattojärjestö, joka edistää toimialan yleisiä toimintaedellytyksiä tavoitteenaan turvata monipuoliset viestintäpalvelut suomalaisille. Viestinnän Keskusliitto edustaa noin 800 yritystä ja yhteisöä, jotka työllistävät noin 25.000 henkilöä. Edustettujen yritysten osuus joukkoviestintämarkkinoista on noin 80 %. Keskusliiton jäseniä ovat Aikakauslehtien Liitto, Graafinen Teollisuus, Sanomalehtien Liitto, Suomen Kustannusyhdistys, Suomen Radioiden Liitto ja Suomen Televisioiden Liitto.